Sadık Arslan: Semile ve Süryanilerin bit-meyen çilesi

Posted on 09/07/2018

Semile (Sêmêlê), Güney Kürdistan'ın Duhok şehrinin az kuzeyinde bir belde. Her sözlüğün bir melodisi olur ya, ismindeki incelik ve yumuşaklığın yarattığı hoş seda, yaşadıkları öğrenildiğinde, kuvvetle muhtemeldir ki farklı bir hal alır.

Anavatanlarından söküldükten sonra Asuri-Süryanilerin bir toprak bulma, statü elde etme arayışlarının son bulmasına dair bir sembol Semile. Artık sürekli bir sürgün yaşayacak olmanın sembolü. Bir statüden bahsedilecekse, bu da 'öteki'lerin bile 'öteki'si olarak tescillenir. Uluslararası alanda varsa bir "Asuri-Süryani sorunu", o da böylece "halledilmiş" olur Semile sonrası.Yakın dönem resmi tarihine dair birkaç kitap karıştırıldığında, Irak'ın 1932 yılında bağımsızlığını elde ettiği bilgisine ulaşmak zor olmaz. Ama o kitaplarda aynı Irak'ın ilk faaliyetlerinden birinin, bir yıl sonra 1933'te, Asuri-Süryaniler'e yönelik Semile katliamı olduğu geçmez.

O vakit Irak'ta yoğunlaşan Asuri-Süryani sorununun kaynağına ulaşmak için, önce trajedinin başladığı 1915 yılına uzanmak gerek. I.Dünya Savaşı dolayısıyla İttihatçılar için özellikle sınır kesimindeki Hıristiyanlar, güvenilmez halk kesimleriydi. Bir sınır bölgesi olan Hakkari'nin 300 binlik nüfusunun yarısı Kürt, yarısı da Nasturi'ydi (Doğu Süryaniler). Yıllardır hem Osmanlı hem de yerel Kürt güçlerinin baskısı altında olan Nasturilerin savaş durumunda itilaf gücü olan Ruslardan koruma talep etmesi muhtemeldi. Bu yüzden Kasım 1914'te, Ruslar'a savaş açılmadan bir ay önce, Nasturiler için iç bölgelere tehcir kararı alındı (Ermeni tehcir kanunundan 6 ay önce). Bu yaşama geçmedi ve eşzamanlı Osmanlı-Kürt saldırıları başladı. Destek sözü veren Ruslar, bunu yerine getirmediği gibi, kitlesel kaçış içindeki Nasturileri Başkale taraflarında İran sınırına çekip tampon güç olarak

kullanma hesabı yaptı. Büyük savaşın acımasız oyunları sergilenmeye başlanmıştı.

1915 yazına kadar direnen Nasturiler, saldırılar başa çıkılmaz hal alınca evlerini, kiliselerini, ekinlerini, köylerini geride bırakarak, Hakkari'nin sarp dağları içinde onbinlerden teşkil kafilelerle kaçmaya başladı. Yol boyu saldırılarda çok kayıp verdiler. Urmiye ve çevresine 45 bin kişi ulaştı. Kalan onbinlerin akıbeti belli olmadı. Urmiye bölgesinin de 40 bin civarında Asuri sakini vardı. Van'dan Urmiye'ye kadar olan yerler daha başta savaş alanı olmuştu. 1915 Ocak'ında Ruslar'ın kısa süreli çekilmesi esnasında Osmanlı ve Kürt güçleri Urmiye'ye girmiş, katliamlara başlamışlardı. Binlerce, Urmiyeli Asuri, Rusya'ya kaçarken çoğu da sınırdan geri çevrilmiş; Urmiye'deki iki Amerikan ve İngiliz misyon evine sığınan 20 bin kişi açlık ve salgın hastalıklarla günde onar-yirmişer şekilde can vermeye başlamıştı.

Ruslar geri dönüp Osmanlılar çekildiğinde Asuriler de silahlanarak düzenli birliklerle savunmaya geçmeye başladılar. Urmiye'de etkin olan Asuriler, 1917 Ekim Devrimiyle Ruslar tekrar geri çekildiğinde, kendilerini yine Osmanlı ve Kürtler karşısında amansız bir savaşın içinde buldular. Savaşın tarafsız gücü İran da topraklarına gelen Asurilerden rahatsızdı. Hakkari Nasturilerinin dini ve dünyevi lideri Patrik Mar Şamun, Mart 1918'de İran'ın yönlendirmesiyle Kürt Şikakî aşiret lideri İsmail Simko tarafından öldürüldü ve Urmiye saldırılarına İran güçleri de katıldı. Halkını koruyup kollayan, zor şartlarda ona çıkış kapısı bulan Patrik'in ölümü Asuriler için büyük darbeydi ve üstelik bir ateş çemberinin içinde kalmışlardı.

İngilizler bir süredir devredeydi ve Asuriler'e devlet vaat ediyorlardı. Urmiye'deki kuşatma dayanılmaz hale geldiğinde İngilizler güneydeki Sayenkala'da (Şahin Kale) Asuriler'e güvenliklerini sağlama sözü verdiler. Bu yalandı. Kuşatmanın içinde çıkan 80 bin Asuri kayıp vere vere Sayankala'ya vardığında, karşısında sadece bir İngiliz takımını buldu. İngilizler, bu sefer çok daha güneydeki İran şehri Hamedan'ı gösterdiğinde, oraya yol almaktan başka çare kalmamıştı. Hamedan'a varıldığında, kadın-erkek-çocuk 80 binlik kafilenin üçte biri açlık, hastalık ve saldırılarla yok olmuştu. Böylece bu ve benzer badirelerle savaş sonunda

tüm Asuri-Süryani nüfusunun yarısı yok oldu.

Daha sonra anlaşılacağı üzere, Asurilerin yurtlarından koparak göçebe olması şartlarında Hamedan'a götürülmeleri İngilizlerin kirli bir oyunu idi. Çünkü, İngilizler Asuriler'i İngiliz petrol tekellerinin işlerinde kullanmak, ayrıca Irak'ın kuzey sınırında Türkler'e karşı bir savunma unsuru olarak bulundurmak istiyordu. Zaten bu amaçla Hamedan'da 6 ay boyunca en ağır yol yapımı işlerinde çalıştırılıp, vatanlarına dönüş sağlama vaadiyle taburlar şeklinde askeri eğitimlerden geçirildikten sonra, 1919 yılı başlarında topluca Bağdat'ın kuzeyindeki Bakuba'ya zorla nakledildiler. Burası toplama kampıydı. Burada iki yıl boyunca çadırlarda yaşayan Asurilerin binlercesi daha, bu kampta yaşamını yitirdi.

Bundan sonrası, Asuri-Süryanilerin yurt arayışları veya yurtlarına geri dönme özlemiyle geçti. İngilizlerin kirli çıkarlarına alet edildiler. Bu amaçla kendilerinden "Asuri Taburları" şeklinde düzenli birlikler oluşturuldu. Bu birlikleri, Irak'ta bazen gelişen Kürt ve Arap başkaldırılarına karşı da kullanıldı. İngilizlerin bu siyaseti, halkların arasını daha da açma gibi tehlikeli bir işlev gördü.

Savaş sonrası 1919 Paris Barış Konferansı'nda Asuri-Süryanilerin özerk bir bölge, tazminat, dinsel-ulusal özgürlük talepleri vardı. Asuri delegelerin çoğuna konferansa katılma izni verilmedi. Sonraki yıllar Paris (1921), Londra (1922), İstanbul (1924) Konferansları ile Milliyetler Cemiyeti oturumlarında (1925, 1927-28) Asuri sorunu ya gündeme getirilmedi ya es geçildi ya da Asuriler aldatıldı.

1932'ye gelindiğinde Asuriler, en azından toplu bir iskanın gerçekleşmesi çabası içindeydiler. Bu, bağımsızlığına kavuşan yeni Irak'ın istediği birşey değildi. Toplu iskan sürekli bir potansiyel tehlike olacaktı. Nitekim Milliyetler Cemiyeti'nin, 1932 oturumunda ilkin "Asurilerin topluca iskanı" olan planı "Asurilerin parçalar halinde iskan planı"na dönüştü. Bu durum Asurilerin güvenlik ve geleceği için çok kötüydü.

Patrik Mar Şamun İşaya, bu yeni durumu düzeltme çabası içindeyken, 1933'te Irak'ta ev hapsine alındı. O esnada basın tarafından Asuri düşmanlığı körüklendi. Asuri köyleri ablukaya alındı. Bunun üzerine Suriye'ye geçmek isteyen bir kısım Asuri, ilkin silahlarını teslim etmek şartıyla, orada manda rejimi kuran Fransa tarafından kabul edildi. Fransa, Hıristiyan azınlığı Arap hareketlerine karşı kullanabilecekti böylece. 20 bin Asuri daha Suriye'ye geçme hazırlığındaydı. Ama İngilizlerin Irak'taki çıkarlar üzerinden Fransızlarla anlaşmasından dolayı, Asurilerin Suriye'ye girişlerine izin verilmedi. Ve geri gönderilme kararı çıktı. Sınırdan dönen Asuriler'e Irak ordusu saldırdı. Yoğun çatışmalar içinde Asuriler köylerine çekildi. Asuriler'e karşı bu esnada "cihad" ilan edildi ve sivil insanlar öldürülmeye başlandı.

İşte bu karmaşa içinde Irak güçleri, korunacakları vaadiyle 11 Asuri köy sakinini Semile Köyü'nde topladı. Acımasız bir kıyım başladı. Köy halkı, çocuk, kadın, erkek denmeden tümüyle katliamdan geçirildi. Din adamlarının cesetleri parçalandı, genç kadınlara tecavüz edildikten sonra yakıldı. Kadınların yakılmasında yakıt olarak da kutsal yapıtlar kullanıldı. Geniş alana yayılan katliamlarda 3 bin Asuri katledildi. Ama akıllarda en çok kalan Semile vahşeti oldu. Semile katliamının gerçekleştirildiği 11 Ağustos (1933), bugün Asuri-Süryanilerce "Asuri Şehitleri Günü" olarak ulusal bir gün olarak kabul edilmiştir. Bugünde 1915'te yaşamını yitiren Asuri-Süryaniler de törenle anılır.

Sonrasında Milliyetler Cemiyeti'nde ilgili bir komitenin, Asuri-Süryaniler'i Brezilya veya İngiltere'ye yerleştirme önerileri gerçekçi bulunmadı. Ancak 1936'da Suriye'de 10 bin Asuri-Süryani aktarılabildi, 1947'de Milliyetler Cemiyeti (BM), Irak'taki Asuriler için sürekli bir yerleşim alanı sorununu gündeminden kesin olarak çıkardı. Bir daha da pek az kişi sorunu uğraşmaya değer gördü. Asuri-Süryanilerin payına, dünyanın dört bir yanına katliamların kanlı canlı anılarının taşındığı sürekli bir göç öyküsü düştü.

Ve son durum; Irak'ta Şii ve Sünni çekişme arasında can güvenliği kalmayan, ezici çoğunluğu Asuri-Süryani olan Hıristiyanlar, 2011 Bağdat kilise baskınları gibi etkenlerle de

ülkeyi terkediyor. 10 yıl önce, yani Irak işgalinden bu yana 1 milyon 400 bin kişilik Hıristiyan nüfusun göçlerle 400 bine düştüğü kaydediliyor.
Suriye'deki çatışmalı ortamda Asuri-Süryaniler ayrıca katliam ve kitlesel göç tehlikesi altında…

Kaynaklar:
– Asuri Soykırımı – Gabriele Yonan
– Asurlar ve Modern Çağda Asur Sorunu – K.P.Matfiyet
– Asurlar – Stefan Anderson
– Dipnot (Sayı 4)
– Dar Üçgende Üç İsyan – Faik Bulut
– Özgür Gündem (Haberleri)

NOT: Asuri, Süryani, Nasturi, Keldani gibi adlar aynı halk grubunu ifade etmektedir. İlgili halk içinde bu adlandırmalar halen tartışma konusudur.

Kaynak: http://politikart1.blogspot.com/2013/05/semile-ve-suryanilerin-bitmeyen-cilesi.html